

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (dziewiąta izba w składzie powiększonym)

z dnia 12 lutego 2020 r.*

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa – Środki ograniczające przyjęte w związku z sytuacją w Demokratycznej Republice Konga – Zamrożenie środków finansowych – Pozostawienie nazwiska skarżącego w wykazie osób objętych środkami ograniczającymi – Obowiązek uzasadnienia – Prawo do obrony – Obowiązek poinformowania przez Radę o nowych okolicznościach uzasadniających przedłużenie obowiązywania środków ograniczających – Naruszenie prawa – Oczywisty błąd w ocenie – Prawo własności – Proporcjonalność – Domniemanie niewinności – Zarzut niezgodności z prawem

W sprawie T-163/18

Gabriel Amisi Kumba, zamieszkały w Kinszasie (Demokratyczna Republika Konga), reprezentowany przez T. Bontincka, P. De Wolfa, M. Forgeois i A. Guillerme'a, avocats,

strona skarżąca,

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej, reprezentowanej przez J.-P. Hixa, H. Marcos Fraile i S. Van Overmeire, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Rady (WPZiB) 2017/2282 z dnia 11 grudnia 2017 r., zmieniającej decyzję 2010/788/WPZiB w sprawie środków ograniczających wobec Demokratycznej Republiki Konga (Dz.U. 2017, L 328, s. 19) w zakresie, w jakim dotyczy ona skarżącego,

SĄD (dziewiąta izba w składzie powiększonym),

w składzie: S. Gervasoni, prezes, L. Madise, R. da Silva Passos (sprawozdawczynie), K. Kowalik-Bańczyk i M.C. Mac Eochaidh, sędziowie,

sekretarz: L. Ramette, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 lipca 2019 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok¹

Okoliczności powstania sporu

- 1 Skarżący, Gabriel Amisi Kumba, jest obywatelem Demokratycznej Republiki Konga.
- 2 Niniejsza sprawa wpisuje się w ramy środków ograniczających nałożonych przez Radę Unii Europejskiej w celu ustanowienia trwałego pokoju w Demokratycznej Republice Konga i wywierania presji na osoby i podmioty naruszające embargo na broń nałożone na to państwo.
- 3 W dniu 18 lipca 2005 r. Rada przyjęła na podstawie art. 60, 301 i 308 WE rozporządzenie (WE) nr 1183/2005 wprowadzające niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko osobom naruszającym embargo na broń w odniesieniu do Demokratycznej Republiki Konga (Dz.U. 2005, L 193, s. 1).
- 4 W dniu 20 grudnia 2010 r. Rada wydała na podstawie art. 29 TUE decyzję 2010/788/WPZiB w sprawie środków ograniczających wobec Demokratycznej Republiki Konga i uchylającą wspólne stanowisko 2008/369/WPZiB (Dz.U. 2010, L 336, s. 30).
- 5 W dniu 12 grudnia 2016 r. Rada wydała na podstawie art. 215 TFUE, rozporządzenie (UE) 2016/2230 zmieniające rozporządzenie nr 1183/2005 (Dz.U. 2016, L 336 I, s. 1).
- 6 W tym samym dniu Rada wydała na podstawie art. 29 TUE decyzję (WPZiB) 2016/2231 zmieniającą decyzję 2010/788 (Dz.U. 2016, L 336 I, s. 7).
- 7 Motywy 2–4 decyzji 2016/2231 mają następujące brzmienie:
  - „(2) W dniu 17 października 2016 r. Rada przyjęła konkluzje, w których wyraziła głębokie zaniepokojenie sytuacją polityczną w Demokratycznej Republice Konga (DRK). W szczególności zdecydowanie potępiła akty skrajnej przemocy, do których doszło w dniach 19 i 20 września w Kinszasie, stwierdzając, że akty te pogłębiły jeszcze bardziej sytuację impasu, w jakiej znalazła się DRK z powodu niezwołania wyborów prezydenckich w terminie przewidzianym w konstytucji, tj. do dnia 20 grudnia 2016 r.
  - (3) Rada podkreśliła, że aby stworzyć atmosferę sprzyjającą prowadzeniu dialogu i organizacji wyborów, rząd DRK musi wyraźnie zobowiązać się do czuwania nad przestrzeganiem praw człowieka i praworządności oraz zaprzestać wykorzystywania wymiaru sprawiedliwości jako narzędzia politycznego. Rada wezwała również wszystkie zainteresowane strony, by odrzuciły stosowanie przemocy.
  - (4) Rada wyraziła również gotowość do wykorzystania wszelkich dostępnych jej środków, w tym środków ograniczających wobec osób odpowiedzialnych za poważne przypadki łamania praw człowieka, podżeganie do przemocy lub stwarzanie przeszkód w dążeniu do wyjścia z kryzysu w sposób oparty na konsensusie i pokojowy, z poszanowaniem dążenia narodu DRK do wybrania swoich przedstawicieli”.

¹ Poniżej zostały odtworzone jedynie te punkty wyroku, których publikację Sąd uznał za wskazaną.

8 Artykuł 3 ust. 2 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, co następuje:

„Środki ograniczające, o których mowa w art. 4 ust. 1, art. 5 ust. 1 i 2, są nakładane na osoby i podmioty:

- a) utrudniające oparte na konsensusie i pokojowe rozwiązania zmierzające do przeprowadzenia w [Demokratycznej Republice Konga] wyborów, w tym poprzez akty przemocy, represje lub nawoływanie do przemocy lub poprzez podważanie praworządności;
- b) uczestniczące w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Konga], kierowaniu tymi czynami lub ich popełnianiu;
- c) powiązane z osobami i podmiotami, o których mowa w lit. a) i b);

zgodnie z wykazem znajdującym się w załączniku II”.

9 Zgodnie z art. 4 ust. 1 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, „[p]aństwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do tego, by zapobiec wjazdowi na lub przejazdowi przez ich terytoria osób, o których mowa w art. 3”.

10 Artykuł 5 ust. 1, 2 i 5 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, co następuje:

„1. Dokonuje się zamrożenia wszystkich środków finansowych, innych aktywów finansowych i zasobów gospodarczych będących własnością lub kontrolowanych bezpośrednio lub pośrednio przez osoby lub podmioty, o których mowa w art. 3, oraz wszystkich środków finansowych, innych aktywów finansowych i zasobów gospodarczych, którymi dysponują podmioty będące własnością lub kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez osoby lub podmioty, o których mowa w art. 3 lub którymi dysponują jakiegokolwiek osoby lub podmioty działające w imieniu osób i podmiotów, o których mowa w art. 3 lub pod ich kierunkiem, zgodnie z opisem w załączniku I i II.

2. Żadne środki finansowe, inne aktywa finansowe ani zasoby gospodarcze nie są udostępniane, bezpośrednio lub pośrednio, osobom i podmiotom, o których mowa w ust. 1 lub na rzecz tych osób i podmiotów.

[...]

5. W odniesieniu do osób i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2, właściwy organ państwa członkowskiego może zezwolić na uwolnienie niektórych zamrożonych środków finansowych lub zasobów gospodarczych lub na udostępnienie niektórych środków finansowych lub zasobów gospodarczych na warunkach, jakie uznaje za stosowne, po ustaleniu, że dane środki finansowe lub zasoby gospodarcze są:

- a) niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb osób i podmiotów oraz członków rodzin pozostających na utrzymaniu takich osób fizycznych, w tym opłat za żywność, z tytułu najmu lub kredytu hipotecznego, za leki i leczenie, podatków, składek ubezpieczeniowych oraz opłat za usługi użyteczności publicznej;
- b) przeznaczone wyłącznie na pokrycie uzasadnionych kosztów honorariów oraz zwrotu wydatków związanych ze świadczeniem usług prawniczych;

[...]

- d) niezbędne do pokrycia wydatków nadzwyczajnych, pod warunkiem że właściwy organ poinformował właściwe organy pozostałych państw członkowskich oraz Komisję, co najmniej dwa tygodnie przed udzieleniem zezwolenia, o powodach, dla których uważa, że specjalne zezwolenie powinno zostać przyznane”.
- 11 Artykuł 6 ust. 2 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, co następuje:
- „2. Rada, stanowiąc na wniosek państwa członkowskiego lub Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, sporządza i zmienia wykaz znajdujący się w załączniku II”.
- 12 Artykuł 7 ust. 2 i 3 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, co następuje:
- „2. Rada przekazuje decyzję, o której mowa w art. 6 ust. 2, wraz z uzasadnieniem umieszczenia w wykazie, danej osobie lub danemu podmiotowi bezpośrednio – gdy adres jest znany – albo w drodze opublikowania ogłoszenia, umożliwiając takiej osobie lub takiemu podmiotowi przedstawienie uwag.
3. W przypadku przedstawienia uwag lub istotnych nowych dowodów Rada dokonuje przeglądu swojej decyzji i odpowiednio informuje daną osobę lub dany podmiot”.
- 13 Zgodnie z art. 9 ust. 2 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, „[ś]rodki, o których mowa w art. 3 ust. 2, stosuje się do dnia 12 grudnia 2017 r.” oraz „ich okres obowiązywania jest przedłużany lub są one zmieniane, jeżeli Rada uzna, że ich cele nie zostały osiągnięte”.
- 14 Co się tyczy rozporządzenia nr 1183/2005, jego art. 2b ust. 1, zmieniony rozporządzeniem 2016/2230, stanowi, co następuje:
- „1. Załącznik Ia zawiera wykaz osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów wskazanych przez Radę z następujących powodów:
- [...]
- b) planowanie czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Kongo], kierowanie takimi czynami lub ich popełnianie”.
- 15 Nazwisko skarżącego zostało dodane decyzją 2016/2231 do wykazu osób i podmiotów zawartego w załączniku II do decyzji 2010/788 (zwanego dalej „spornym wykazem”) oraz rozporządzeniem 2016/2230 do wykazu osób i podmiotów zawartego w załączniku Ia do rozporządzenia nr 1183/2005.
- 16 W załączniku II do decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, oraz w załączniku Ia do rozporządzenia 1183/2005, zmienionego rozporządzeniem 2016/2230, Rada uzasadniła przyjęcie środków ograniczających wobec skarżącego z następujących względów:
- „Dowódca 1. strefy obrony kongijskiej armii (FARDC), która użyła siły w sposób nieproporcjonalny oraz dopuściła się brutalnych represji we wrześniu 2016 r. w Kinszasie. Z racji pełnionej funkcji Gabriel Amisi Kumba brał zatem udział w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Kongo], w kierowaniu takimi czynami lub ich popełnianiu”.
- 17 W dniu 13 grudnia 2016 r. Rada opublikowała w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ogłoszenie skierowane do wiadomości osób objętych środkami ograniczającymi przewidzianymi w decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, oraz w rozporządzeniu nr 1183/2005, zmienionym rozporządzeniem 2016/2230, dotyczące środków ograniczających wobec Demokratycznej Republiki Kongo (Dz.U. 2016, C 463, s. 2). W ogłoszeniu tym wyjaśniono w szczególności, że przed dniem

1 października 2017 r. odnośne osoby mogą złożyć do Rady wnioski o ponowne rozpatrzenie decyzji o umieszczeniu ich nazwisk w spornym wykazie oraz w wykazie osób i podmiotów zawartym w załączniku Ia do rozporządzenia nr 1183/2005, wraz z dokumentami uzupełniającymi. W rzeczonym ogłoszeniu wskazano również, że wszelkie otrzymane uwagi zostaną uwzględnione w ramach kolejnego przeglądu, dokonywanego przez Radę zgodnie z art. 9 decyzji 2010/788.

18 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 marca 2017 r. skarżący wniósł skargę mającą na celu w istocie stwierdzenie nieważności rozporządzenia nr 2016/2230 w zakresie, w jakim akt ten go dotyczył. Skarga ta została zarejestrowana pod numerem sprawy T-141/17.

19 W dniu 29 maja 2017 r. Rada wydała na podstawie art. 31 ust. 2 TUE i art. 6 ust. 2 decyzji 2010/788 decyzję wykonawczą (WPZiB) 2017/905 dotyczącą wykonania decyzji 2010/788 (Dz.U. 2017, L 138 I, s. 6). W tym samym dniu Rada przyjęła rozporządzenie wykonawcze (UE) 2017/904 wykonujące art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 1183/2005 (Dz.U. 2017, L 138 I, s. 1). Na mocy tych aktów nazwiska innych osób fizycznych zostały dodane, odpowiednio, do spornego wykazu oraz do wykazu w załączniku Ia do rozporządzenia nr 1183/2005.

20 W dniu 11 grudnia 2017 r., po zakończeniu procesu przeglądu przedmiotowych środków, Rada wydała na podstawie art. 29 TUE decyzję (WPZiB) 2017/2282, zmieniającą decyzję 2010/788 (Dz.U. 2017, L 328, s. 19, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”). Artykuł 1 tej decyzji nadał art. 9 ust. 2 decyzji 2010/788 następującą treść:

„Środki, o których mowa w art. 3 ust. 2, stosuje się do dnia 12 grudnia 2018 r. W stosownych przypadkach ich okres obowiązywania jest przedłużany lub są one zmieniane, jeżeli Rada uzna, że ich cele nie zostały osiągnięte”.

21 W następstwie cofnięcia skargi przez skarżącego sprawa T-141/17, o której mowa w pkt 18 powyżej, została wykreślona z rejestru Sądu postanowieniem z dnia 7 grudnia 2018 r.

Postępowanie i żądania stron

22 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 8 marca 2018 r. skarżący wniósł niniejszą skargę.

23 Decyzją z dnia 12 października 2018 r. prezes dziewiątej izby Sądu postanowił połączyć niniejszą sprawę ze sprawami T-164/18 Kampete/Rada, T-165/18 Kahimbi Kasagwe/Rada, T-166/18, Luyoyo/Rada, T-167/18, Kanyama/Rada, T-168/18, Numbi/Rada i T-169/18, Kibelisa Ngambasai/Rada do celów pisemnego etapu postępowania i ewentualnego ustnego etapu postępowania.

24 Na wniosek sędziego sprawozdawcy Sąd postanowił o otwarciu ustnego etapu postępowania. W dniu 15 maja 2019 r. Sąd przekazał sprawę do rozpoznania powiększonemu składowi dziewiątej izby.

25 Na rozprawie w dniu 4 lipca 2019 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.

26 Skarżący wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim go dotyczy;
- obciążenie Rady kosztami postępowania.

27 Rada wnosi do Sądu o:

- oddalenie skargi;

- posiłkowo, na wypadek stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, utrzymanie w mocy skutków tej decyzji w stosunku do skarżącego do upływu terminu na wniesienie odwołania od wyroku Sądu lub, jeżeli odwołanie zostanie wniesione w tym terminie, do czasu jego oddalenia;
- obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

- 28 Na poparcie swoich żądań stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji skarżący podnosi cztery zarzuty, dotyczące, po pierwsze, naruszenia obowiązku uzasadnienia i prawa do bycia wysłuchanym, po drugie, naruszenia prawa i oczywistego błędu w ocenie, po trzecie, naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, prawa własności i zasady proporcjonalności, oraz po czwarte, niezgodności z prawem art. 3 ust. 2 lit. b) decyzji 2010/788 i art. 2b ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1183/2005.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia obowiązku uzasadnienia i prawa do bycia wysłuchanym

- 29 Zarzut pierwszy składa się z dwóch części, dotyczących, odpowiednio, po pierwsze, naruszenia obowiązku uzasadnienia, oraz po drugie, naruszenia prawa do bycia wysłuchanym.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego

- 30 W pierwszej części zarzutu pierwszego skarżący podnosi, że Rada naruszyła obowiązek uzasadnienia niekorzystnego aktu, o którym mowa w art. 296 TFUE. Skarżący utrzymuje, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji jest szczególnie związane, ponieważ Rada nie wskazała żadnego konkretnego oskarżenia ani żadnej szczególnej i konkretnej okoliczności umożliwiających przypisanie mu bez poważnych wątpliwości sformułowanych wobec niego w tym uzasadnieniu zarzutów. Zdaniem skarżącego zaskarżona decyzja opiera się zatem jedynie na domniemaniach, których nie można zweryfikować i które nakładają na niego obowiązek przedstawienia dowodów zaprzeczających istnieniu zarzucanych mu ogólnych czynów, co prowadzi do odwrócenia ciężaru dowodu.
- 31 Rada kwestionuje powyższe argumenty.
- 32 W tym zakresie należy przede wszystkim przypomnieć, że obowiązek uzasadnienia niekorzystnego aktu, o którym mowa w art. 296 akapit drugi TFUE, ma na celu, po pierwsze, zapewnienie zainteresowanemu wskazówek wystarczających do ustalenia, czy akt jest zasadny lub ewentualnie zawiera wadę pozwalającą na zakwestionowanie jego ważności przed sądem Unii, a po drugie, zapewnienie sądowi możliwości kontroli zgodności tego aktu z prawem. W ten sposób uregulowany obowiązek uzasadnienia stanowi istotną zasadę prawa Unii, od której można odstąpić wyłącznie z nadrzędnych względów. W związku z powyższym uzasadnienie powinno co do zasady być przekazane zainteresowanemu w tym samym czasie co niekorzystny dla niego akt prawny, przy czym jego brak nie może zostać usunięty w ten sposób, że zainteresowany dowie się o uzasadnieniu aktu w trakcie postępowania przed sądem Unii (wyrok z dnia 7 grudnia 2011 r., HTTS/Rada (T-562/10, EU:T:2011:716, pkt 32).
- 33 Następnie uzasadnienie powinno być dostosowane do charakteru danego aktu oraz do kontekstu, w jakim został on przyjęty. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w świetle okoliczności konkretnej sprawy, w szczególności w świetle treści aktu, charakteru powołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu jest wystarczające, winna opierać się nie

tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględnić okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulujących daną dziedzinę. W szczególności akt niekorzystny jest wystarczająco uzasadniony, jeżeli został wydany w okolicznościach znanych zainteresowanemu, pozwalając mu na zrozumienie treści przyjętego względem niego środka (wyroki: z dnia 15 listopada 2012 r., Rada/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, pkt 54; z dnia 14 października 2009 r., Bank Melli Iran/Rada, T-390/08, EU:T:2009:401, pkt 82).

- 34 Spoczywający na Radzie obowiązek uzasadnienia odnosi się, po pierwsze, do wskazania podstawy prawnej przyjętego środka oraz, po drugie, do okoliczności, które pozwalają uznać, że jedno z kryteriów umieszczenia w wykazie zostało spełnione w przypadku zainteresowanych (wyrok z dnia 18 września 2014 r., Central Bank of Iran/Rada, T-262/12, niepublikowany, EU:T:2014:777, pkt 86).
- 35 Należy zatem zbadać, czy uzasadnienie zaskarżonego aktu zawiera wyraźne odniesienie do spornego kryterium umieszczenia w wykazie, a jeśli tak, to czy uzasadnienie to można uznać za wystarczające, aby umożliwić skarżącemu weryfikację zasadności zaskarżonego aktu i obronę przed Sądem, a temu ostatniemu przeprowadzenie kontroli (zob. podobnie wyrok z dnia 18 września 2014 r., Central Bank of Iran/Rada, T-262/12, niepublikowany, EU:T:2014:777, pkt 88).
- 36 Wreszcie uzasadnienie aktu Rady o zastosowaniu środka ograniczającego powinno nie tylko wskazywać jego podstawę prawną, ale także szczególne i konkretne powody, dla których Rada uznała w ramach przysługujących jej uprawnień dyskrecyjnych, że dana osoba powinna zostać objęta takim środkiem (wyroki: z dnia 15 listopada 2012 r., Rada/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, pkt 52; z dnia 25 marca 2015 r., Central Bank of Iran/Rada, T-563/12, EU:T:2015:187, pkt 55).
- 37 W niniejszej sprawie należy podkreślić, że zaskarżona decyzja ma na celu pozostawienie nazwiska skarżącego w spornym wykazie w następstwie utrzymania powodów przyjętych przez Radę podczas pierwotnego umieszczenia jego nazwiska w decyzji 2016/2231, zmieniającej decyzję 2010/788.
- 38 Zdaniem skarżącego powody te są szczególnie związane, ponieważ Rada nie formułuje żadnego konkretnego zarzutu, który pozwoliłby na przypisanie mu oskarżeń sformułowanych wobec niego we wspomnianym uzasadnieniu.
- 39 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 3 ust. 2 lit. b) decyzji 2010/788, dodany do niej decyzją 2016/2231, stanowi, że załącznik II obejmuje osoby i podmioty, które zostały uznane przez Radę za „uczestniczące w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Konga], kierowaniu tymi czynami lub ich popełnianiu”.
- 40 Należy również przypomnieć, że przyjęte przez Radę uzasadnienie umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie, przytoczone w pkt 16 powyżej, odnosi się do jego statusu dowódcy 1. strefy obrony Sił zbrojnych Demokratycznej Republiki Konga (FARDC) i ich udziału w nieproporcjonalnym użyciu siły i brutalnych represjach zarządzonych we wrześniu 2016 r. w Kinszasie (Demokratyczna Republika Konga).
- 41 Takie uzasadnienie określa szczególne i konkretne okoliczności, odnoszące się zarówno do funkcji zawodowych wykonywanych przez skarżącego, jak i do rodzaju rozpatrywanych czynów, oraz wskazuje, że skarżący był zaangażowany w poważne naruszenia praw człowieka w Demokratycznej Republice Konga. Uzasadnienie to pozwala zrozumieć powody, jakie skłoniły Radę do przyjęcia środków ograniczających wobec skarżącego w odniesieniu do zarzucanej mu odpowiedzialności z racji pełnionych przez niego obowiązków dowódcy 1. strefy obrony FARDC za nieproporcjonalne użycie siły i brutalne represje we wrześniu 2016 r. w Kinszasie.
- 42 Jak słusznie podnosi Rada, uzasadnienie umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie, przedłużonego na mocy zaskarżonej decyzji, przedstawia szczególne i konkretne powody, dla których kryteria umieszczenia w wykazie miały zastosowanie do skarżącego, a w szczególności, po pierwsze,

wskazuje wyraźnie podstawę prawną, która odnosi się do kryteriów umieszczenia, oraz po drugie, opiera się na powodach związanych z działalnością skarżącego, umożliwiającym mu zrozumienie powodów uzasadniających umieszczenie jego nazwiska w spornym wykazie. Ponadto skarżący znał kontekst, w jakim została wydana zaskarżona decyzja, ponieważ zakwestionował on przed Sądem zgodność z prawem pierwszego umieszczenia jego nazwiska w wykazie, co zostało wskazane w pkt 18 i 21 powyżej, a w zaskarżonej decyzji nie zmieniono powodów tego umieszczenia.

- 43 W związku z tym racjonalnie skarżący nie mógł nie wiedzieć, że gdy w zaskarżonej decyzji Rada potwierdziła powody pierwotnego umieszczenia jego nazwiska w spornym wykazie, o którym zdecydowano w decyzji 2016/2231, powołała się ona na okoliczność, iż w związku z pełnieniem funkcji dowódcy 1. strefy obrony FARDC miał on faktyczną możliwość bezpośredniego wpływania na zachowanie żołnierzy FARDC, którzy mieli być zaangażowani w nieproporcjonalne użycie siły i brutalne represje we wrześniu 2016 r. w Kinszasie.
- 44 W świetle powodów umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie mógł on skutecznie podważyć zasadność przyjętych wobec niego środków ograniczających. Skarżący miał zatem możliwość zakwestionowania okoliczności faktycznych, na których została oparta zaskarżona decyzja, w szczególności zaprzeczając, że pełnił funkcje dowódcy w ramach FARDC oraz kwestionując swoją odpowiedzialność za nieproporcjonalne użycie siły i brutalne represje z udziałem FARDC we wrześniu 2016 r. w Kinszasie lub istnienie takich okoliczności, czy też jeszcze zaprzeczając, iż uczestniczył on w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszenia praw człowieka w Demokratycznej Republice Konga. Uczynił to zresztą w drugiej części drugiego zarzutu, dotyczącej oczywistego błędu w ocenie.
- 45 Wynika z tego, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji było wystarczające, aby umożliwić skarżącemu zakwestionowanie jej ważności, a Sądowi – przeprowadzenie kontroli jej zgodności z prawem. Pierwszą część zarzutu pierwszego należy zatem oddalić.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego

- 46 W drugiej części zarzutu pierwszego skarżący podnosi, że Rada naruszyła jego prawo do bycia wysłuchanym. Uważa on, że o ile prawdą jest, że efekt zaskoczenia niezbędny w przypadku środka polegającego na zamrożeniu środków finansowych oznacza, iż Rada nie ma obowiązku przeprowadzenia wysłuchania przed pierwotnym umieszczeniem nazwiska osoby lub nazwy podmiotu w wykazie nakładającym środki ograniczające, o tyle nie zmienia to faktu, że w ramach ponownego rozpatrzenia decyzji o pierwotnym umieszczeniu wpisu w wykazie, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, efekt ten nie jest już istotny i należy przestrzegać zasady kontradiktoryjności zarówno w odniesieniu do powiadomienia o powodach przed wydaniem decyzji o pozostawieniu nazwiska w spornym wykazie, jak i do prawa do bycia wysłuchanym. Dodaje on, że składał wniosek o wysłuchanie przez Radą, ale do dnia złożenia niniejszej skargi Rada nie ustosunkowała się do niego.
- 47 W replice skarżący, po pierwsze, wskazuje, że nigdy nie został wysłuchany przez Wspólne Biuro Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (BCNUDH) w czasie przygotowywania różnych sprawozdań wykorzystanych przez Radę jako podstawa zaskarżonej decyzji, co stanowi naruszenie standardów określonych w orzecznictwie i świadczy o tym, iż powinien on być zostać wysłuchany przed wydaniem zaskarżonej decyzji, tym bardziej że w dniu 21 lutego 2018 r. poinformował Radę o okolicznościach mogących podważyć zasadność podstaw uzasadnienia. Po drugie, skarżący podnosi, że w porównaniu z pierwotną decyzją o umieszczeniu jego nazwiska w spornym wykazie Rada uwzględniła nowe dotyczące go dowody.

- 48 Rada kwestionuje te argumenty, wskazując, że zaskarżona decyzja opiera się na tych samych powodach, które były podstawą pierwotnego umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie na podstawie decyzji 2016/2231. Wynika z tego, że nie miała ona obowiązku wysłuchania skarżącego przed wydaniem zaskarżonej decyzji.
- 49 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 41 ust. 2 lit. a) Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) stanowi, że każdy ma prawo do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jego sytuację.
- 50 Zgodnie z orzecznictwem w ramach postępowania dotyczącego wydania decyzji o umieszczeniu lub pozostawieniu nazwiska osoby w wykazie ujętym w załączniku do aktu o zastosowaniu środków ograniczających poszanowanie prawa do obrony i prawa do skutecznej ochrony sądowej wymaga, by właściwy organ Unii poinformował zainteresowaną osobę o materiałach, jakimi organ ten dysponuje przeciwko wspomnianej osobie dla celów uzasadnienia swojej decyzji, po to, aby osoba ta mogła bronić swoich praw w najlepszych możliwych warunkach oraz w pełni świadomie podjąć decyzję, czy celowe jest wniesienie sprawy do sądu Unii. Ponadto dokonując tego powiadomienia, właściwy organ Unii powinien umożliwić tej osobie użyteczne przedstawienie jej stanowiska w odniesieniu do przyjętych na jej niekorzyść podstaw (wyroki: z dnia 18 lipca 2013 r., Rada i in./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, pkt 111, 112; z dnia 12 grudnia 2006 r., Organisation des Modjahedines du peuple d’Iran/Rada, T-228/02, EU:T:2006:384, pkt 93).
- 51 W odniesieniu do pierwszego aktu, na mocy którego środki finansowe danej osoby lub podmiotu zostają zamrożone, Rada nie ma obowiązku informowania z wyprzedzeniem danej osoby lub podmiotu o powodach, na których zamierza oprzeć pierwotne umieszczenie jej nazwiska lub nazwy w wykazie osób i podmiotów, których środki finansowe zamrożono. Taki środek bowiem, aby jego skuteczność nie była zagrożona, musi mieć możliwość wykorzystania elementu zaskoczenia i być natychmiast zastosowany. W takim wypadku zasadniczo wystarczy, by instytucja powiadomiła o powodach zainteresowaną osobę lub podmiot i umożliwiła im bycie wysłuchanym równocześnie z przyjęciem decyzji o zamrożeniu środków finansowych lub bezpośrednio po jej przyjęciu (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., Francja/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 61).
- 52 Natomiast w wypadku kolejnej decyzji o zamrożeniu środków finansowych, na podstawie której nazwisko osoby lub nazwa podmiotu figurujących już w wykazie są w tym wykazie pozostawione, ten efekt zaskoczenia nie jest już konieczny w celu zapewnienia skuteczności środka, a zatem taka decyzja co do zasady powinna być poprzedzona powiadomieniem o materiałach zgromadzonych przeciwko danej osobie lub podmiotowi, a także umożliwieniem im bycia wysłuchanym (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., Francja/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 62).
- 53 W tym względzie Trybunał podkreślił, że element ochrony udzielanej przez wymóg notyfikacji oraz prawo do składania oświadczeń przed przyjęciem aktów, na mocy których, pozostawiono nazwisko osoby lub nazwę podmiotu w wykazie osób lub podmiotów objętych środkami ograniczającymi ma fundamentalne i zasadnicze znaczenie dla prawa do obrony. Jest to tym bardziej istotne, że środki ograniczające, o których mowa, mają istotny wpływ na prawa i wolności objętych nimi osób i grup (wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., Francja/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 64).
- 54 Rzeczone prawo do bycia wysłuchanym przed wydaniem takich aktów powinno być przestrzegane, gdy Rada powoła się w decyzji o pozostawieniu nazwiska osoby w tym wykazie na nowe okoliczności, a więc na okoliczności, które nie zostały uwzględnione w pierwotnej decyzji, na mocy której nazwisko tej osoby zostało umieszczone w tym wykazie (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 czerwca 2015 r., Ipatau/Rada, C-535/14 P, EU:C:2015:407, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 7 kwietnia 2016 r., Central Bank of Iran/Rada, C-266/15 P, EU:C:2016:208, pkt 33).

- 55 W niniejszej sprawie, jak podkreśla Rada, pozostawienie nazwiska skarżącego w spornym wykazie, o którym zadecydowano w zaskarżonej decyzji, niewątpliwie opiera się na tych samych powodach, które uzasadniały przyjęcie pierwotnego aktu nakładającego omawiane środki ograniczające.
- 56 Jednakże sama ta okoliczność nie może oznaczać, że Rada nie była zobowiązana do poszanowania prawa skarżącego do obrony, a w szczególności do umożliwienia mu skutecznego przedstawienia jego stanowiska na temat okoliczności faktycznych, na podstawie których wydała zaskarżoną decyzję o pozostawieniu jego nazwiska w spornym wykazie.
- 57 W istocie istnienie naruszenia prawa do obrony i prawa do skutecznej ochrony sądowej należy oceniać przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności danej sprawy, w szczególności charakteru rozpatrywanego aktu, okoliczności jego przyjęcia oraz przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (zob. wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., Komisja i in./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, pkt 102 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 58 W związku z tym należy podkreślić, że środki ograniczające mają charakter zabezpieczający oraz z definicji tymczasowy, a ich ważność jest uzależniona od trwania okoliczności faktycznych i prawnych, które spowodowały ich przyjęcie, a także od konieczności ich utrzymania w celu realizacji związanego z nimi celu (zob. podobnie wyrok z dnia 21 marca 2014 r., Yusef/Komisja, T-306/10, EU:T:2014:141, pkt 62, 63). W tym właśnie znaczeniu art. 9 ust. 2 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, że środki ograniczające wobec Demokratycznej Republiki Konga mają zastosowanie do dnia 12 grudnia 2017 r., a „ich okres obowiązywania jest przedłużany lub są one zmieniane, jeżeli Rada uzna, że ich cele nie zostały osiągnięte”.
- 59 Z powyższego wynika, że w ramach okresowego przeglądu tych środków ograniczających do Rady należy dokonanie aktualnej oceny sytuacji i podsumowanie wpływu danych środków, tak aby ustalić, czy umożliwiły one osiągnięcie celów zakładanych przez pierwotne umieszczenie danych osób i podmiotów w spornym wykazie lub też czy nadal możliwe jest wyciągnięcie takich samych wniosków w odniesieniu do tych osób i podmiotów.
- 60 W tym względzie w wyroku z dnia 27 września 2018 r., Ezz i in./Rada (T-288/15, EU:T:2018:619, pkt 316 i przytoczone tam orzecznictwo) Sąd uznał, że poszanowanie prawa do obrony wymaga od Rady, aby przed wydaniem decyzji przedłużającej obowiązywanie środków ograniczających w stosunku do stron skarżących ujawniła im zaktualizowane informacje, na podstawie których, w ramach okresowego przeglądu rozpatrywanych środków, dokonała aktualizacji informacji uzasadniających pierwotne umieszczenie ich nazwisk w wykazie osób objętych takimi środkami ograniczającymi.
- 61 W związku z tym w niniejszej sprawie, mając na uwadze pierwotny cel środków ograniczających wobec Demokratycznej Republiki Konga, a mianowicie zasadniczo zapewnienie klimatu sprzyjającego organizacji wyborów i położenie kresu wszelkim przypadkom łamania praw człowieka (zob. pkt 7 powyżej) należy stwierdzić, że Rada była w ramach okresowego przeglądu środków ograniczających nałożonych na skarżącego zobowiązana do poinformowania go o wszelkich nowych okolicznościach, na podstawie których dokonała aktualizacji informacji dotyczących nie tylko jego sytuacji osobistej, ale także sytuacji politycznej i bezpieczeństwa w Demokratycznej Republice Konga.
- 62 Tymczasem z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że Rada, jak sama potwierdziła na rozprawie w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd, wydała zaskarżoną decyzję z uwzględnieniem, poza informacjami, którymi dysponowała już w chwili pierwszego umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie, informacji zawartych w dokumencie wewnętrznym z dnia 23 października 2017 r. o numerze referencyjnym COREU CFSP/1492/17. Po pierwsze, w owym dokumencie z dnia 23 października 2017 r. wspomniano o braku, na ów dzień, opublikowanego kalendarza wyborczego i o zgłoszeniu przez Krajową Niezależną Komisję Wyborczą w dniu 11 października 2017 r. potrzeby co najmniej 504 dni na zorganizowanie wyborów. Po drugie, w dokumencie tym wskazano, że misja Organizacji Narodów Zjednoczonych w Demokratycznej

Republice Konga (MONUSCO) doniosła z jednej strony o pogorszeniu się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w wielu częściach Demokratycznej Republiki Konga, a z drugiej strony o zwiększonej niestabilności w regionie po opuszczeniu stref konfliktu przez ludność cywilną. Po trzecie, w dokumencie tym odnotowano, że wolność zgromadzeń, opinii i wypowiedzi jest nadal ograniczana, o czym świadczy zakaz demonstracji przeciwko nieopublikowaniu kalendarza wyborczego oraz blokada mediów społecznościowych w sierpniu 2017 r., po ogłoszeniu strajku generalnego.

- 63 Podobnie z konkluzji Rady z dnia 11 grudnia 2017 r. wynika, że w chwili wydania zaskarżonej decyzji Rada wiedziała o innej okoliczności przemawiającej za aktualizacją, a mianowicie o ogłoszeniu w dniu 5 listopada 2017 r. kalendarza wyborczego, wyznaczającego termin wyborów prezydenckich na dzień 23 grudnia 2018 r. Ogłoszenie tego kalendarza wyborczego nie przeszkodziło jednak Radzie w uznaniu, że w Demokratycznej Republice Konga utrzymuje się status quo.
- 64 W związku z tym chociaż w drodze zaskarżonej decyzji Rada przedłużyła okres obowiązywania środków ograniczających wobec skarżącego z powodów identycznych z tymi, które przyjęto w decyzji 2016/2231 w ramach pierwotnego umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie, okoliczności przemawiające za aktualizacją, o których mowa w pkt 62 i 63 powyżej, stanowią nowe okoliczności, które zostały uwzględnione przez Radę w momencie wydania zaskarżonej decyzji. W konsekwencji Rada powinna była – zgodnie z tym, co zostało stwierdzone w pkt 61 powyżej – zwrócić się do skarżącego o przedstawienie uwag dotyczących tych okoliczności przed wydaniem takiej decyzji. Jest tymczasem bezsporne, że nie miało to miejsca.
- 65 W tym względzie nie ma znaczenia, że po pierwsze, po pierwotnym umieszczeniu nazwiska skarżącego w spornym wykazie w Dzienniku Urzędowym opublikowano zawiadomienie skierowane do osób, których dotyczyły te środki, wzywające je do złożenia do Rady przed dniem 1 października 2017 r. wniosku o dokonanie przeglądu, a po drugie, że skarżący nie skorzystał z tej możliwości. Rada nie może być bowiem zwolniona z obowiązku przestrzegania prawa do obrony na tej podstawie, że osoba podlegająca środkom ograniczającym ma możliwość złożenia wniosku o zaprzestanie stosowania wobec niej takich środków.
- 66 Ponadto z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy nie wynika, aby skarżący mógł przewidzieć, że Rada stwierdzi status quo w odniesieniu do sytuacji w Demokratycznej Republice Konga, biorąc pod uwagę okoliczności, o których mowa w pkt 62 i 63 powyżej, dotyczące nieopublikowania kalendarza wyborczego, pogorszenia się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa oraz utrzymującego się ograniczania swobód obywatelskich w wielu częściach kraju, co do których skarżący nie miał możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem zaskarżonej decyzji. W tym względzie należy przypomnieć, że środki ograniczające mają charakter tymczasowy (zob. pkt 58 powyżej), zagwarantowany w treści samej zaskarżonej decyzji (zob. pkt 20 powyżej).
- 67 W tych okolicznościach należy uznać, że zaskarżona decyzja została wydana w wyniku postępowania, w którym prawo skarżącego do obrony nie było przestrzegane.
- 68 Jednakże z całości powyższych rozważań nie można wywnioskować, że brak poinformowania przez Radę skarżącego o nowych okolicznościach, o których mowa w dokumencie wewnętrznym z dnia 23 października 2017 r. o numerze referencyjnym COREU CFSP/1492/17 oraz w konkluzjach Rady z dnia 11 grudnia 2017 r., a także fakt, iż skarżący nie miał możliwości przedstawienia uwag dotyczących tych okoliczności przed wydaniem przez Radę zaskarżonej decyzji, pociągają za sobą stwierdzenie nieważności tej decyzji.
- 69 Do sądu Unii należy ustalenie, w przypadku wystąpienia nieprawidłowości mającej wpływ na prawo do obrony, czy w oparciu o szczególne okoliczności faktyczne i prawne danego przypadku rozpatrywane postępowanie mogłoby doprowadzić do innego rezultatu, gdyby skarżący miał lepszą możliwość zagwarantowania swojej obrony w braku tej nieprawidłowości (zob. podobnie wyroki: z dnia

1 października 2009 r., Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Rada, C-141/08 P, EU:C:2009:598, pkt 81, 88, 92, 94, 107; z dnia 27 września 2018 r., Ezz i in./Rada, T-288/15, EU:T:2018:619, pkt 325 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 70 Tymczasem w aktach niniejszej sprawy nic nie wskazuje, że gdyby skarżący został poinformowany o nowych okolicznościach, na podstawie których Rada zaktualizowała dokonaną przez nią ocenę sytuacji politycznej i bezpieczeństwa w Demokratycznej Republice Konga, rozpatrywane środki ograniczające mogłyby nie zostać utrzymane względem niego w mocy.
- 71 W tym zakresie należy zauważyć, że skarżący nie przedstawił żadnego konkretnego dowodu, który wskazywałby na to, iż gdyby przed wydaniem zaskarżonej decyzji miał możliwość przedstawienia swoich uwag dotyczących nowych okoliczności, o których mowa w pkt 62 i 63 powyżej, byłby w stanie zakwestionować ich treść lub znaczenie dla pozostawienia jego nazwiska w spornym wykazie.
- 72 Ponadto w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd na rozprawie skarżący nie zakwestionował jako takiego istnienia status quo w Demokratycznej Republice Konga w okresie między pierwotnym umieszczeniem jego nazwiska w spornym wykazie, o którym zadecydowano w dniu 13 grudnia 2016 r., a wydaniem zaskarżonej decyzji dotyczącej utrzymania w mocy rozpatrywanych środków ograniczających.
- 73 W tych okolicznościach nie można uznać, że nawet gdyby informacje, o których mowa w pkt 62 i 63 powyżej, zostały przekazane skarżącemu przed wydaniem zaskarżonej decyzji, wynik postępowania mógłby być odmienny. Fakt, że utrzymując w mocy środki ograniczające wobec skarżącego, Rada wzięła pod uwagę pewne nowe okoliczności, nie może pociągać za sobą niezgodności z prawem tej decyzji.
- 74 Ponadto w zakresie, w jakim skarżący twierdzi na poparcie drugiej części zarzutu pierwszego, że nie został wysłuchany przez BCNUDH w ramach przygotowywania przez nie sprawozdań powołanych przez Radę w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, wystarczy wskazać, że sądy Unii nie są właściwe do kontroli zgodności z prawami podstawowymi dochodzeń prowadzonych przez organy Narodów Zjednoczonych (ONZ) (zob. podobnie wyrok z dnia 20 lipca 2017 r., Badica i Kardiam/Rada, T-619/15, EU:T:2017:532, pkt 65).
- 75 Wreszcie należy odrzucić argument skarżącego, zgodnie z którym Rada powinna była go wysłuchać, ponieważ ani omawiane przepisy, ani ogólna zasada poszanowania prawa do obrony nie przyznają mu prawa do formalnego wysłuchania (zob. analogicznie wyrok z dnia 6 września 2013 r., Bank Melli Iran/Rada, T-35/10 i T-7/11, EU:T:2013:397, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 76 Mając na uwadze wszystkie powyższe uwagi, należy oddalić drugą część zarzutu pierwszego jako bezzasadną, a co za tym idzie – oddalić ten zarzut w całości.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia prawa i oczywistego błędu w ocenie

- 77 W zarzucie drugim skarżący podnosi, że Rada popełniła błąd poprzez stwierdzenie, że skarżący „uczestni[czył] w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Konga], kierowaniu tymi czynami lub ich popełnianiu”.
- 78 Niniejszy zarzut składa się z dwóch części. W pierwszej części tego zarzutu skarżący podnosi zasadniczo, że Rada naruszyła prawo poprzez pozostawienie jego nazwiska w spornym wykazie na podstawie okoliczności faktycznych, które w chwili wydania zaskarżonej decyzji już nie istniały. W drugiej części tego zarzutu skarżący kwestionuje dokonaną przez Radę ocenę jego funkcji i obowiązków oraz istnienie wystarczająco dokładnego i konkretnego materiału dowodowego przemawiającego za pozostawieniem jego nazwiska w spornym wykazie.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego

- 79 W pierwszej części zarzutu drugiego skarżący podnosi, że okoliczności faktyczne, na które powołuje się Rada w uzasadnieniu umieszczenia jego nazwiska w spornym wykazie, dotyczyły minionego okresu. Z użycia imiesłowu czasu teraźniejszego w treści art. 3 ust. 2 decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, wynika bowiem, że popełnianie czynów zarzucanych osobom lub podmiotom objętym środkami ograniczającymi musiało nadal mieć miejsce w chwili przedłużenia stosowania tych środków. Otóż brak zaangażowania skarżącego w popełnianie zarzucanych mu czynów w dniu wydania zaskarżonej decyzji pociąga za sobą zbędność rozpatrywanych środków ograniczających.
- 80 Skarżący dodaje, że utrzymując te środki w mocy na podstawie okoliczności faktycznych, które nie miały już miejsca, Rada zastosowała w rzeczywistości ukrytą sankcję karną, podczas gdy środki ograniczające mają zastosowanie jedynie zabezpieczające, tak aby skłonić adresatów tych środków do zmiany ich zachowania.
- 81 W tym względzie należy podkreślić, że – jak przypomniano w pkt 8 powyżej – art. 3 ust. 2 lit. b) decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231, stanowi, że środki ograniczające są nakładane na osoby i podmioty „uczestniczące w planowaniu czynów stanowiących poważne przypadki łamania lub naruszania praw człowieka w [Demokratycznej Republice Konga], kierowaniu tymi czynami lub ich popełnianiu”. Na tej podstawie na mocy decyzji 2016/2231 nazwisko skarżącego zostało pierwotnie umieszczone w spornym wykazie, z uwagi na to, że jako dowódca 1. strefy obrony FARDC był on zaangażowany w udział FARDC w nieproporcjonalnym użyciu siły i brutalnych represjach we wrześniu 2016 r. w Kinszasie (zob. pkt 16 powyżej). Zaskarżoną decyzją Rada przedłużyła okres obowiązywania środków ograniczających wobec skarżącego do dnia 12 grudnia 2018 r., przytaczając identyczne powody co dla pierwotnego umieszczenia jego nazwiska w spornym wykazie (zob. pkt 20 powyżej).
- 82 Otóż, po pierwsze, nie można uznać, że użycie w ramach określenia kryteriów umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie w art. 3 ust. 2 lit. b) decyzji 2010/788, zmienionej decyzją 2016/2231 imiesłowu czasu teraźniejszego oznacza, iż okoliczności faktyczne leżące u podstaw umieszczenia nazwiska osoby lub podmiotu w tym wykazie muszą nadal istnieć w chwili wydania decyzji o umieszczeniu lub pozostawieniu nazwiska osoby lub nazwy podmiotu. Orzeczono już bowiem, że w odniesieniu do umieszczenia w wykazie nazwisk osób i nazw podmiotów objętych środkami ograniczającymi imiesłowów czasu teraźniejszego odsyła do ogólnego znaczenia definicji prawnych, a nie do danego okresu (zob. podobnie wyrok z dnia 23 października 2008 r., People’s Mojahedin Organization of Iran/Rada, T-256/07, EU:T:2008:461, pkt 108).
- 83 Po drugie, okoliczność, że powody umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie odnoszą się do okoliczności faktycznych, które miały miejsce przed wydaniem zaskarżonej decyzji i które przestały istnieć w dniu ich wydania, nie musi oznaczać, iż środki ograniczające utrzymane w mocy w stosunku do niego w tej decyzji były zbędne. Oczywiście jest, że w zakresie, w jakim Rada postanowiła odnieść się w uzasadnieniu umieszczenia nazwiska skarżącego w spornym wykazie do konkretnych sytuacji dotyczących sił zbrojnych, którymi on dowodził, chodzi wyłącznie o zachowania, które miały miejsce w przeszłości. Takiego odniesienia nie można zatem uznać za pozbawione znaczenia tylko dlatego, że rozpatrywane zachowania miały miejsce w przeszłości bliższej lub dalszej (zob. podobnie wyrok z dnia 22 kwietnia 2015 r., Toman i in./Rada i Komisja, T-190/12, EU:T:2015:222, pkt 236).
- 84 Wykładnię tę potwierdza art. 9 ust. 2 zdanie drugie decyzji 2010/788, zmienionej zaskarżoną decyzją, zgodnie z którym okres obowiązywania omawianych środków ograniczających jest przedłużany lub są one zmieniane, jeżeli Rada uzna, że ich cele nie zostały osiągnięte. W trosce o skuteczność tego przepisu należy uznać, że pozwala on na pozostawienie w spornym wykazie nazwisk osób i nazw podmiotów, które nie popełniły żadnego nowego naruszenia praw człowieka w okresie poprzedzającym przegląd, jeżeli pozostaje to uzasadnione w świetle wszystkich istotnych okoliczności, a w szczególności

w świetle faktu, iż cele środków ograniczających nie zostały osiągnięte (zob. analogicznie wyrok z dnia 23 października 2008 r., People’s Mojahedin Organization of Iran/Rada, T-256/07, EU:T:2008:461, pkt 108).

- 85 W konsekwencji, wbrew twierdzeniom skarżącego, powody umieszczenia jego nazwiska w spornym wykazie nie nadają środkom ograniczającym, którymi został objęty i których okres obowiązywania został przedłużony zaskarżoną decyzją, charakteru karnego.
- 86 W związku z tym pierwszą część zarzutu drugiego należy oddalić.

[...]

Z powyższych względów,

SĄD (dziewięta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) **Skarga zostaje oddalona.**
- 2) **Gabriel Amisi Kumba zostaje obciążony kosztami postępowania.**

Gervasoni

Madise

da Silva Passos

Kowalik-Bańczyk

Mac Eochaidh

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 12 lutego 2020 r.

Podpisy